

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

1 De actione intellectus circa ea, quæ personæ conueniunt, vt est
compositum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

TRACTATUS II.
DE ACTIONE IN-
TELLECTVS CIRCA
Personas.

*De actione intellectus, circa ea, quæ Per-
sona conueniunt, vt est quoddam
compositum.*

CAPVT I.

QVONIAM homo constat ani-
mo & corpore, possunt hæ duæ
partes dupliciter considerari,
vel vt sunt inter se distinctæ, vel
vt coniunctæ sunt in vno com-
posito. Hic considerationem secundam, se-
quentibus verò capitibus primam perse-
quemur.

PRIMUM autem, quod considerari pos-
set de Persona, quâ composita, est eius a-
ctio. *Actiones enim, vt docet Aristoteles, sunt
suppositorum, sed quia actiones distinctum
postulant tractatum, nihil hic de iis dice-
mus.*

ALTE-

ALTERVM, quod de persona cōsiderari
 queat, est nomē, quod in personis, quarum
 mentionem facit Scriptura ordinariē pecu-
 liarem habet significationem, idcirco in
 meditatione nomina sunt excutienda. Ferē
 enim in iis aliquod latet mysterium. Ita do-
 cet S. BERNARDVS sermone primo in
 verba B. Lucæ. *Missus est angelus Gabriel à*
Deo in ciuitatem Galilæa, cui nomen Nazā-
reth ad Virginem desponsatā Virg, cui nomen
Ioseph, de domo David & nomen Virginis
 MARIA. & in hunc modum scribit. *Quid*
sibi soluit Euangelista tot propria nomina re-
rum in hoc loco tam signanter exprimere? cre-
do, quia noluit nos negligenter audire, quod
tam diligenter studuit enarrare. Putasne ali-
quid horum superuacue positum sit? nequa-
quam plena sunt quippe omnia supernis my-
steriis. Quæ & ibidem exponit. Sic B. A-
 V-
 EVSTINVS occasione verborum, quæ Chri-
 stus apud S. Ioannem dixit discipulis. *Vsque*
quo non petistis quiscquam in NOMINE meo, Ioan. 16.
 indagat, quid homo iustē à Deo vi nominis
 postulare queat? & concludit, cum id no-
 men sit IESV, id est, saluatoris, ea tantum
 quæ ad salutem pertinent, esse postulanda.
Non petitur, inquit, in nomine Saluatoris
contra rationem salutis. Non enim sono litte-
 I S rarium

rarum ac syllabarum, sed quod sonus ipse significat, & quod eo sono rectè ac veraciter intelligitur, hoc accipiendum se dicere, cum dicit, in nomine meo. Poteris autem nominum significationem cognoscere, licet Hebrææ linguæ ignarus, si exemplar nactus sis Bibliorum, quæ in fine omnium nominum interpretationem adiunctam habent.

TERTIVM est sexus. Fortitudo enim animi in periculis & tormentis maiorem meretur laudem in feminis, quam in viris, eo quod natura timidæ sint, & fragiles, ut bene notavit Ecclesia in collecta de Virginitibus. **DEVS**, qui inter cetera potentia sua miracula etiam in sexu fragili martyris *Victoriam contulisti, &c.* Consequens ergo est magna laude dignas fuisse mulieres sanctas quæ non reformidarunt, dilapsis licet fuga Apostolis, palam comitari Christum usque ad montem Caluarie.

QUARTVM est ætas, quam diuiserunt in pueritiam, virilem ætatem, & senectutem. Tu vide, ut ex quavis harum pro meditando materia aliquid decerpas. **S. AVGVSTINVS** primam ætatem observavit in sanctis Innocentibus, siquidem ante, inquit, vitæ perpetuæ adepti sunt dignitatem, quam

Serm. 3.

quam vsum præsentis acciperent Et Ecclesia sancta eiusdem mentionē facit in communi Oratione. *DEVS, cuius hodie die innocentes martyres, non loquendo, (alludens ad ætatem) sed moriendo confessi sunt.* De virili ætate id considerant sancti, quod Christus in ea delegerit mori, utpote quæ ordinariè carior homini esse solet, ob robur & vires, aliâq, commoda & solatia quibus abundat Hanc ponderavit idem *S. AUGUSTINVS* in persona *S. Stephani*, quando fuit lapidatus. *In ipso, inquit, iuventutis flore decerem ætatis sua sanguine purpuravit.* Ex senectute denique hauriri possunt multi salutare fructus. Nam verbi causa, ex conceptione *S. Elisabeth* in senectute, pusillanimes senes, qui in vita spirituali plus æquo steriles fuerit, spem cōcipere possunt vitæ suæ cum meliore commutandæ: iuvenes quoque, nimium viribus suis fidentes, & conuersionē suam in extremam ætatem prorogantes, hinc discere possunt, admodum periculosam esse dilationem, quandoquidē, quod *Elisabeth* anus conceperit, miraculosum fuerit, & rarissimū Neq; mirari debes, ex senectute deriuata esse duo remedia pro curandis vitiis inter se pugnantibus, id. n. oritur ex diuinę script. fœcūditate, vt nota-

Serm. 2.

vt notauit S. GREGORIUS lib. 33. moralium, c. 10. allato exemplo Dauidis, & S. Petri. *Ad hoc quippe, inquit, in scriptura sacra virorum talium peccata sunt indita, & cautela minorum sit ruina maiorum. Ad hoc vero & trorumque illic & pœnitentia insinuatur, & venia, & spes pereuntium, sit recuperatio perditorum. De statu ergo suo Dauid cadente nemo superbiat: de lapsu etiã suo Dauid surgente nemo desperet. Ecce quam mirabiliter scriptura sacra eodem verbo superbos premit, quo humiles leuat. Vnam namq; rem gestam retulit, & diuerso modo, superbos quidem ad humilitatis formidinem, humiles vero ad spes fiduciam reuocauit.*

QVINTVM sit STATVS particularis cuiusq; hoc est, quem quisque sua voluntate delegerit, vt est matrimonii; & Cœlibatus status. In matrimonio verò spectandum est, an suppetant liberi, vt in Zebedæo, vel non suppetant, siue quia nulli geniti sint, siue quia vita defuncti, vt accidit viduæ in Naim. In cœlibatus verò statu, considerandum est, sitne Virginitatis, qualis fuit Beatiss. Virginis; an viduitatis, vt Anna prophetissæ.

SEXTVM est RELIGIO & fides, quam quisque profitetur. vt, sitne fidelis, an infide.

MEDITANDI PARS II. 148

infidelis. qualis erat Centurio de quo Saluator dixit apud B. Matthæum. *Non inueni tantam fidem in Israhel.* Et si fidelis sit: an Catholicus, vel hæreticus sit expende, vt erat Samaritana. *Matt. 8.*

HAS tres conditiones supradictas attingit S. Ambrosius libro 5 de fide cap. 3. in v. xore Zebedæi his verbis: *Considerandum est, quæ mater filiorum Zebedæi cum filiis & pro filiis petat. MATER est vtriq;.* Ecce prima. *cui pro filiorum honore sollicita, immoderatio quidem, sed tamen ignoscenda mensura votorum est atq; mater atate LONGÆVA.* Et hæc est secunda. *tertia verò in verbis sequentibus Studio RELIGIOSA, solatio destituta, qua tunc temporis, quando vel iuuanda, vel alenda foret valida prolis auxilio, abesse sibi liberè patiebatur.*

SEPTIMUM & vltimum est, officium quo quæque persona fungitur, vt si mercaturam faciat, vel aliud. Sic S. Matthæus describens conuersionem suam sui pudefaciendi causa, vt habet B. Hieron. libr. 8. in Matthæum, fatetur se fuisse Publicanum, quod id temporis erat officium vile & contemptum. similiter cõsiderari potest, si manu vel arte victum pararit, vt fecit S. Ioseph. quod Iudæi ad contemnendam Christi personam

Matt. 13. sonā retulerunt, cum apud Matthæū dice-
Mar. 6. rent. *Nonne hic est fabri filius?* & apud Marc.
Nonne hic est FABER? de iplo Christo vide-
 rant enim illum cum Iosepho, antequam
 Apostolos colligeret, domi laborantem.

MVLTa ex his obseruauit quoque S.
 AMBROSIVS in Lucam, cum puer Iesus
 oblatus est in templo. *Non solum*, inquit,
ab angelis & prophetis, à parentibus & pasto-
ribus, sed etiam à senioribus & iustis generatio
Domini accipit testimonium, omnis aetas, &
uterque sexus venturorum miraculorum fi-
dem astruunt. Virgo generat, sterilis parit,
mutus loquitur, Elisabeth prophetat, Magus
adorat, vtero clausus Ioannes exultat, viduus
confitetur, iustus expectat.

De actione intellectus circa ea quæ con-
veniunt personæ ratione animæ.

CAPVT II.

PRIMVM, quod considerari potest in a-
 nima, est eius natura & substantia. Ea sic
 potest describi. Est substantia spiritualis,
 intelligens, immortalis, Dei, eiusq; gloriæ
 capax, quæ corpori communicat esse, viue-
 re, & operari. Et quoniam operationes mul-
 tæ sunt & variæ, Deus illi concessit faculta-
 tes vel